

KORPORATIV SUVERÆNITET

Joshua Barkan:

*Corporate Sovereignty – Law and Government under Capitalism*

University of Minnesota Press, 2013

256 sider, 25 USD

*Korporation* og *korporativ* er uden tvivl dårlige, eller i det mindste utilstrækkelige, over- (eller nærmere under-) sættelser af de engelske *corporation* og *corporate*. Hvis man i dag taler om *corporations* vil man umiddelbart tænke på selskaber af den multi- eller transnationale slags.

Og som Joshua Barkan åbner sin bog med at konstatere, så er *corporations* i denne forstand blevet en helt afgørende og dominerende del af den politiske og økonomiske virkelighed i dag. En så stor del af den virkelighed, at deres øgede både politiske og økonomiske magt er stærk medvirkende til at det i dag er blevet normalt at hævde, at den suveræne national-stat er ved at miste sin magt. På engelsk, i hvert fald historisk, betegner *corporation* dog også noget lidt bredere, nemlig en lang række af sammenslutninger, der retsligt eksisterer som én enhed eller én krop (*corpus* = krop), som *corporate bodies* indenfor staten. Historisk set har sådanne sammenslutninger været afgørende for den politiske magt, og er blevet anerkendt som havende eksistens, netop fordi de sikrede en række regeringsmæssige mål, såsom hospitaler, universiteter, byer, kolonier, handelskompagnier, etc. Stater – eller den dominerende politiske magt – har således, ifølge Barkan, altid regeret gennem en række korporationer, som ikke bare har fået lov til at eksistere (som en retslig krop eller en retslig person), men som er blevet tildelt afgørende privilegier og undtagelser fra loven (såsom autonomi og skattefriheder) fordi denne status var afgørende for deres bidrag til det fælles bedste.

Spørgsmålet om korporationer og deres forhold til staten udmønter sig derfor, ifølge Barkan, i et paradoks: Korporationer (som i store private selskaber) er på den ene side lovskabte enheder, dvs. de er oprettet som juridiske personer af staten, men fremstår på den anden side som noget *udenfor* staten, noget der truer selve denne stats autonomi. Dette er i høj grad et resultat af, at korporationer i dag primært ses som økonomiske og ikke som politiske enheder eller aktører, på trods af, at de

er politisk konstitueret (via lov af staten) og har politiske effekter. Det betyder, at korporationer fremstår som noget der er *forskelligt fra* eller *udenfor* den politiske orden, og dermed også, at når korporationer påvirker politiske handlinger (såsom lovgivning eller reguleringer) så fremstår det som *fejl* i det politiske system.

Det er disse dikotomier, mellem økonomi og politik, stat og korporation, og til dels også offentlig og privat, som Barkan søger at overvinde i sin bog ved at argumentere for at korporativ magt (corporate power) og suveræn magt (sovereign power) er *ontologisk forbundet* i den forstand, at de begge (altså staten og korporationen) er korporative enheder – de er begge kollektive enheder bestående af individer forenet i den samme krop, der er oprettet for at opnå regeringsmæssige mål og begge udøver magt og skaber orden både internt i deres organisation og over det sted, område eller territorium hvori de opererer. Staten er så at sige selv en korporation, men en privilegeret korporation, der har monopol på vold og lovgivning og på at bestemme hvilke andre korporationer, der kan eksistere.

Barkan hævder således, at korporationen er en af de vigtigste måder hvorpå staten har regeret – og fortsætter med at regere – det sociale liv, og at de dermed netop ikke er forskellige fra den politiske struktur, men derimod netop *er* grundlaget for den politiske struktur, de er selve den måde hvorpå staten regerer. Barkan driver pointen endnu længere ved at hævde, at staten og korporation også er ontologisk forbundet på den måde, at de begge to er skabt og forbundet gennem en *retsligt sanktioneret immunitet fra loven*, i en analyse der trækker på Giorgio Agambens analyse af den suveræne magt som værende karakteriseret ved undtagelsen, eller bandlysningen (the ban), altså at det er gennem og via lovens suspension at legaliteten eller suveræniteten opretholdes og eksisterer. Ligesom staten er karakteriseret ved undtagelsen, altså at den konstant kan overtræde eller suspendere loven for at redde sig selv, så er også korporationen karakteriseret ved *the ban* og ved immunitet fra lov i kraft af, at korporationer historisk set, og i dag, er karakteriseret ved særlige *privilegier* og *undtagelser* fra lov. Pointen er derfor for Barkan, at ethvert forsøg på retsligt at regulere sådanne korporative overskridelser retsligt, er et forgæves, eftersom den særlige status, der gør at sådanne overskridelser er mulige, netop er konstitueret gennem loven.

Barkans bog leverer således nogle interessante og afgørende nye blik på korporationen og særligt forholdet mellem staten og korporationen. Selve bogen består dog, foruden introduktionen hvor de fleste af de nævnte forhold indgår, og et enkelt

kapitel om den historiske oprindelse, særligt 1600-tallets England, mest af undersøgelser af korporationen og retslige udviklinger i 1800-tallets USA. Dette er uden tvivl et af de vigtigste steder for udviklingen af vores moderne forståelse af korporationer og deres forhold til staten (eftersom, som Barkan også understreger, den anglo-amerikanske forståelse af korporationer på mange måder er blevet eksporteret til resten af verden), men det kan dog godt blive noget specifikt for den læser, der måske ikke ved så meget, eller ikke nødvendigvis er så interesseret i lige den periode. Desuden er der et kapitel om CSR (Corporate Social Responsibility) og Corporate Citizenship og et sidste om ”The Corporate University”, som er Barkans (ikke helt vellykkede forsøg) på at overkomme de problemer han diagnosticerer. Størstedelen af bogen har derfor nok desværre kun relevans for dem med en interesse lige i dette emne, og på den måde er det ærgerligt, at de filosofisk-analytiske løfter fra introduktionen ikke fylder mere eller er mere gennemført gennem hele bogen. Det er de overvejelser som giver bogen dens generelt politisk-filosofiske relevans, i dens forsøg på at forså staten og korporationen og deres intime sammenhæng. Ikke mindst i forhold til at forstå hvordan korporationer og moderne selskaber ikke er adskilt fra staten, men en afgørende måde hvorpå staten regerer det sociale liv og er en helt afgørende del af det politiske liv. Som sådan leverer Barkan et afgørende bidrag til et forsøg på at udvikle et begrebsapparat til at diagnosticere de problemer (politiske såvel som økonomiske) vi står overfor i dag.

*Mathias Hein Jessen*